

امکان سنجی ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی ایران: مطالعه موردی دیدگاه مدیران حوزه کشاورزی

سمانه نظرنوکنده^۱

محسن حاجی زین العابدینی^۲

سودابه شاپوری^۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۰۹/۰۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۰۵/۱۲

چکیده

هدف: امکان سنجی ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی ایران بر اساس دیدگاه و نظرات مدیران حوزه کشاورزی که به شناسایی اهداف، وظایف، ساختار، نظارت، امکانات و خدمات، مکان، نقش نیروی انسانی (کتابدار و متخصص موضوعی) و بخش‌های مختلفی که برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی در ایران لازم است پرداخته است.

روش پژوهش: پژوهش حاضر از نظر نوع پژوهش کاربردی و از نظر روش پیمایشی است. و ابزار آن پرسشنامه است. روایی ابزار به کمک نظر متخصصان با استفاده از آلفای کورنباخ انجام گرفته است. جامعه آماری پژوهش ۷۵ نفر بوده که شامل رؤسای مراکز تحقیقات کشاورزی و رؤسای دانشکده‌های کشاورزی است. در این مطالعه نمونه‌گیری صورت نگرفته و از روش سرشماری استفاده شده است. تحلیل اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار SPSS16 و به صورت تحلیل - توصیفی صورت گرفت.

یافته‌ها: از بین گویه‌های اهداف، گویه ارائه خدمات اطلاع‌رسانی سریع و به هنگام دانشجویان، اساتید، محققان و متخصصان رشته‌های مختلف علوم کشاورزی، از طریق ارتباط با بانک‌های اطلاعاتی کشاورزی و علوم وابسته کشور ۹۸/۶ درصد، و گویه ترویج و ارتقای سطح سواد و آگاهی کشاورزان ۵۸/۸ درصد، از بین گویه‌های وظایف، گویه گردآوری حفاظت ساماندهی و اشاعه اطلاعات مربوط به آثار مکتوب و غیر مکتوب در زمینه علوم کشاورزی و وابسته تولید شده در ایران ۹۵/۷ درصد، و گویه برگزاری گردهمایی‌ها و سمینارهای علمی و تخصصی در زمینه کشاورزی و علوم وابسته ۴۷/۲ درصد، از لحاظ ساختار گویه سازمان مستقل دولتی با ۴۸/۵ درصد، و گویه سازمان خصوصی با ۳۸/۶ درصد، از لحاظ تحت نظارت بودن گویه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با ۴۲/۹ درصد و گویه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با ۳۵/۶ درصد فراوانی را به خود اختصاص داده‌اند.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی در ایران عوامل مختلفی از جمله اهداف، وظایف، امکانات، خدمات، نیروی انسانی و فضا از جمله مؤلفه‌هایی است که در ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی ایران باید در نظر گرفته شود.

واژه‌های کلیدی: کتابخانه ملی کشاورزی ایران، کتابخانه ملی کشاورزی، کشاورزی ایران، کتابخانه ملی، مطالعات امکان سنجی، مدیران.

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن Snazar2000@yahoo.com

۲- عضو هیئت علمی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی zabedini@yahoo.com

۳- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن shapoori110@yahoo.com

مقدمه

کتابخانه‌ها در طول تاریخ مرکز ارائه اطلاعات و دانش مکتوب و مضبوط به علاقه‌مندان و طالبان علم و دانش بوده‌اند. تحولات شتابان حوزه‌های مختلف دانش بدون وجود مراکزی که بتوانند پژوهشگران و فناوران را از نظر منابع علمی تأمین نمایند غیر قابل تصور است. (carey & et.al, 2007) یکی از انواع این کتابخانه‌ها، کتابخانه ملی است. کتابخانه ملی همه‌ی نوشته‌ها را در سطح ملی گرد می‌آورد، و منظم می‌کند، و خدماتش نه تنها در حیطه‌ی جغرافیایی کشور گسترده است بلکه امروزه، به سبب ایجاد شبکه‌های جهانی با جوامع خارج از کشور نیز در ارتباط است (Ebrami, 2007). کتابخانه ملی در حوزه‌های تخصصی هم فعالیت می‌کند. کتابخانه‌های ملی پزشکی و کتابخانه ملی کشاورزی از انواع کتابخانه‌های ملی موضوعی هستند.

حوزه کشاورزی به معنی عام، یکی از گسترده‌ترین و قدیمی‌ترین حوزه‌های چالش برانگیز برای پژوهشگران در عرصه‌های گوناگون بوده است. تأمین و امنیت غذا و بهره‌گیری از همه استعدادهای زمین (آب، خاک، هوا، و ...) موضوع اصلی پژوهش‌های دست‌اندرکاران کشاورزی در سراسر جهان است. اگر ادعا شود که بیشترین اطلاعات موجود در سطح جهان در بخش کشاورزی و علوم وابسته تولید شده است ادعای گزافی نیست (carey & et.al, 2007).

با توجه به اهمیت کشاورزی در عرصه اقتصاد و کشاورزی محور بودن ایران و اهمیتی که اطلاعات در پیشبرد این شاخص دارد، نهادی لازم است تا با گردآوری، سازماندهی، ذخیره، بازیابی اطلاعات و مدیریت منابع کشاورزی و متمرکز کردن اطلاعات در شبکه‌ای واحد، دسترسی به اطلاعات به صورت سریع و آسان را مقدور نماید تا این اطلاعات بتواند در زمان لازم در دسترس متخصصان و مسئولان قرار گیرد، و اساس تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر اطلاعات و نیز پژوهش‌های مؤثر در این زمینه را فراهم ساخته و موجبات توسعه پایدار و خودکفایی در تولید را فراهم آورد. با بررسی‌های مختلفی که در این زمینه انجام گرفته است، در ایران نهادی که به صورت مستقل به جمع‌آوری اطلاعات مربوط به این حوزه پردازد وجود ندارد.

بر این اساس پژوهش حاضر به امکان‌سنجی ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی ایران، بر اساس دیدگاه و نظرات مدیران حوزه کشاورزی از طریق شناسایی اهداف، وظایف، ساختار، نظارت، امکانات و خدمات، مکان، نقش نیروی انسانی (کتابدار و متخصص موضوعی) و بخش‌های مختلف کتابخانه از بین رؤسای دانشکده‌های کشاورزی دولتی سراسر کشور و رؤسای مراکز تحقیقات کشاورزی وابسته به سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی وزارت جهاد کشاورزی به عنوان جامعه آماری پرداخته است.

قابل ذکر است پژوهش‌های مختلفی در این زمینه وجود دارد که به ذکر برخی از مطالب مهم مرتبط می‌پردازیم:

سرینواسولو و ناندوانا (sreenivasulu & nandwana, 2008) در مقاله خود با عنوان "ایجاد سامانه شبکه خدمات اطلاع‌رسانی کشاورزی در هند"، به ارائه چشم‌اندازی از سامانه شبکه خدمات اطلاع‌رسانی کشاورزی در کشور هند می‌پردازد. هم‌چنین طیفی از مسائل اطلاع‌رسانی پژوهشی کشاورزی (آریس) و انجمن علمی کشاورزی (ایکار) هند را بر می‌گیرد. این بحث شامل جزئیاتی درباره سامانه شبکه اطلاع‌رسانی پژوهشی کشاورزی (آریس نت) و هم‌تاهای آن نظیر سامانه اطلاعات پرسنلی پژوهشگران کشاورزی (آرپیس)، سامانه اطلاعاتی مالی پژوهش کشاورزی (آرمیس)، و مدیریت سامانه شبکه اطلاع‌رسانی پژوهشی کشاورزی هند است. صمیعی (samie, 2002) در پایان نامه خود با عنوان "امکان‌سنجی ایجاد کتابخانه دیجیتال در کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران"، امکانات موجود در کتابخانه ملی را از نظر منابع اطلاعاتی، بودجه، تجهیزات، نیروی انسانی و غیره، در ارتباط با ایجاد کتابخانه دیجیتالی مورد بررسی قرار داده، و در نهایت پس از نتیجه‌گیری، نظام پیشنهادی کتابخانه دیجیتالی را ارائه کرده است. ماکوتجو و کالوسوپا (mokotjo & kalusopa, 2010) در مقاله خود با عنوان "ارزشیابی خدمات اطلاع‌رسانی کشاورزی در لسوتو"، به ارزشیابی خدمات اطلاع‌رسانی کشاورزی (AIS) در لسوتو پرداختند. آنها ۳۰۰ کشاورز از ۱۷۰۰ کشاورز در لسوتو را مورد مطالعه قرار دادند، که از بین آنها ۲۱۵ نفر به سؤالات پاسخ دادند، از ۲۱۵ نفر ۲۰۹ نفر کشاورز بودند و ۶ نفر از کارمندان خدمات اطلاع‌رسانی کشاورزی بودند. یافته‌ها نشان داد که خدمات اطلاع‌رسانی فراهم شده به وسیله (AIS) نسبتاً از کیفیت خوبی در بازیابی برخوردار است. اما، به آسانی قابل

دسترس برای کشاورزان نیست. فقدان ترفیع خدمات (AIS) و فقدان در چگونگی استفاده از خدمات (AIS) مورد مطالعه قرار گرفت. این مطالعه آموزش مداوم برنامه‌ها، ترقی خدمات (AIS)، مقدمه‌ای از تکنولوژی‌ها کانال‌های اطلاعاتی و تشویق کشاورزان برای بازدید از (AIS) را خواستار شد. جین و جوریا (jain & Gorja, 2010) در مقاله خود با عنوان، "کتابخانه دیجیتال ملی هند برای کشاورزی"، بیان می‌دارد که کشاورزی بنیه اقتصادی هند است. این مقاله نقادانه زیر بنای ایجاد ۱۲۰ کتابخانه کشاورزی هند و بودجه‌ی تخصیص داده شده به آن توسط پروژه بانک جهانی "پروژه تکنولوژی کشاورزی ملی" را تجزیه و تحلیل می‌کند. این مقاله روی یک مدلی برای توسعه آژانس‌های مرکزی کتابخانه دیجیتال ملی کشاورزی هند، که مسئول تهیه و تدارک محتویات الکترونیکی (مجلات الکترونیکی، کتاب‌های الکترونیکی، پایگاه‌های اطلاع‌رسانی الکترونیکی و غیره) تحت کنسرسیومی که در سطح ملی از نسخه برداری منابع اجتناب کرده است بحث می‌کند. یانگ (Young, 2004) در مقاله خود با عنوان، "کتابخانه دیجیتال ملی برای کشاورزی"، به بررسی برنامه‌های ایجاد کتابخانه دیجیتال ملی کشاورزی توسط کتابخانه ملی کشاورزی ایالت متحده با هدف دسترسی آسان به خدمات محتوای دیجیتال مناسب و مرتبط با کشاورزی می‌پردازد و مدل کتابخانه دیجیتال ملی کشاورزی که در آینده ممکن می‌باشد را کشف می‌کند. لینگ یو و شوچون (ling Yu & shuchu, 2003) در مقاله خود با عنوان، "ایجاد و کاربرد منابع اطلاعاتی دیجیتال در کتابخانه کشاورزی ملی چین"، اظهار می‌دارند که منابع اطلاعاتی دیجیتال، عناصر هسته در خدمات وب هستند. کتابخانه ملی کشاورزی چین تلاش کرد، تا سازمان خود را تجدید کند، و به منظور فراهم‌آوری خدمات مؤثر به کاربر منابع خود را توسعه بیشتری دهد. یانگ (Young, 2002) در مقاله خود با عنوان، "کتابخانه ملی کشاورزی برای شما"، به معرفی کتابخانه ملی کشاورزی آمریکا می‌پردازد، او خاطر نشان می‌سازد، که امروزه یکی از ۴ کتابخانه ملی آمریکایی، کتابخانه ملی کشاورزی در واشنگتن، به عنوان بزرگ‌ترین گردآورنده منابع کشاورزی می‌باشد، و آموزش مستقیم اطلاعات کشاورزی در آن انجام می‌شود. کتابخانه پیشگام تکنولوژی جدید است، که باعث اضافه شدن به عمق مجموعه و پیشرفت بی‌درنگ و بدون واسطه می‌شود. لاسانی (Lassany, 1995) در مقاله خود با عنوان "مراکز اطلاع‌رسانی کتابخانه ملی کشاورزی ایالت متحده"، یک دیدگاه کلی از ۱۱ مرکز اطلاع‌رسانی تخصصی از کتابخانه ملی کشاورزی را ارائه می‌دهد. ساختمان کشاورزی ایالت متحده پایگاه‌های اطلاعاتی، انتشارات و آدرس‌های اینترنتی را در بر می‌گیرد.

فوسونی (Fusonie, 1988) در مقاله خود با عنوان، "تاریخچه کتابخانه کشاورزی ملی"، به بررسی تاریخچه کتابخانه ملی کشاورزی پرداخته است. او بیان کرد که ساختمان کتابخانه کشاورزی ایالت متحده به طور رسمی در سال ۱۹۶۲ با نشانه‌هایی از فعالیت ارگانیک تأسیس شد و به ایجاد کتابخانه بر اساس خاستگاه کنونی‌اش، بررسی نیازهای کاربران، داده‌های ارسالی، انتقال، تغییر، تکنولوژی‌های جدید و اهداف آینده از پروژه‌های اشاعه اطلاعات پرداخت.

فوسونی و موران (Fusonie and Moran, 1979) در مقاله خود با عنوان، "کتابداری کشاورزی بین‌المللی: فرایند تداوم و تحول برگزاری همایش بین‌المللی کتابخانه کشاورزی"، در مورد شیوه‌های ابتکاری در کتابخانه‌های کشاورزی مثل، ماشینی شدن برای هماهنگی بین کتابخانه‌ها، ایجاد و توسعه سیستم آرشیو کشاورزی بین‌المللی، همکاری‌های ایجاد شده به وسیله مراکز تحقیقاتی ملی و بین‌المللی بحث می‌کنند.

با توجه به مطالعات کتابخانه‌ای و سندی، مباحث نظری مطرح گردید، و تجارب کشورهای دیگر بیان شد، و نظریات پژوهشگران مورد بررسی قرار گرفت، و بر اساس نتایج مطالعات، بیشترین مطالعات بر روی مراکز، مدیریت، خدمات و نظام‌های اطلاع‌رسانی، کتابخانه دیجیتال ملی کشاورزی، منابع دیجیتال پرداخته شده است، و مباحثی در مورد امکان‌سنجی ایجاد کتابخانه‌های مختلف مطرح گردید، و امکان سنجی مسائلی چون نیروی انسانی، منابع، تجهیزات، بودجه، امکانات و تجهیزات سخت افزاری و نرم‌افزاری و شبکه و غیره بررسی شد.

- پرسش اصلی پژوهش این است که، از دیدگاه مدیران حوزه کشاورزی امکانات لازم جهت ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی ایران شامل چه مواردی است؟ و پرسش‌های فرعی پژوهش هم شامل موارد ذیل می‌باشد:
۱. از نظر مدیران حوزه کشاورزی برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی در ایران از نظر اهداف و وظایف چه مؤلفه‌هایی بهتر است مورد توجه قرار گیرد؟
  ۲. از نظر مدیران حوزه کشاورزی برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی در ایران ساختار و نظارت بهتر است به چه صورتی باشد؟
  ۳. از نظر مدیران حوزه کشاورزی برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی در ایران از نظر امکانات و خدمات چگونه است؟
  ۴. از نظر مدیران حوزه کشاورزی وضعیت مکانی کتابخانه ملی کشاورزی ایران به چه صورتی باشد؟
  ۵. از نظر مدیران حوزه کشاورزی برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی نقش کتابدار متخصص موضوعی چگونه است؟
  ۶. از نظر مدیران حوزه کشاورزی برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی ایران چه بخش‌هایی لازم است؟

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نظر روش، پیمایشی و از نظر نوع پژوهش، کاربردی است.

جامعه آماری تحقیق حاضر رؤسای دانشکده‌های کشاورزی دولتی سراسر کشور و رؤسای مراکز تحقیقات کشاورزی وابسته به سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی وزارت جهاد کشاورزی می‌باشد، که در زمان انجام مطالعه ۷۵ نفر بوده‌اند که ۳۴ نفر آن رؤسای مراکز تحقیقات کشاورزی استانی وابسته به سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی وزارت جهاد کشاورزی، و ۴۱ نفر باقیمانده رؤسای دانشکده‌های کشاورزی دانشگاه‌های دولتی سراسر کشور می‌باشند. در این مطالعه نمونه‌گیری صورت نگرفته و از روش سرشماری استفاده شده است. لازم به ذکر است که از بین ۷۵ نفر جامعه آماری، ۷۰ نفر به پرسشنامه پاسخگو بوده‌اند.

در این پژوهش جهت جمع‌آوری اطلاعات، به دلیل نبودن استاندارد یا رهنمود کاملاً مرتبط در ارتباط با ایجاد کتابخانه ملی موضوعی یا نمونه مشابه آن، با مطالعه کتاب استانداردهای کتابخانه‌های تخصصی ایران (Taavoni, 2011) و همچنین سؤالات پژوهش، ابتدا پرسشنامه‌ای به صورت سؤالات باز ساخته شد، و در اختیار متخصصان حوزه کشاورزی قرار گرفت، هر کدام از متخصصان با استنباط و درک مسئله مطرح شده، انتخاب‌ها و پاسخ‌های خود را ارائه دادند، و بعد از بازگشت پرسشنامه، طیف پاسخ‌ها و دلایلی که متخصصان برای پاسخ‌هایشان بیان کردند مورد بررسی قرار گرفت. مجدداً پاسخ‌های آنان با اهداف کار مورد بررسی قرار گرفت، و نتایج برای متخصصان فرستاده شد، و مجدداً مورد ارزیابی قرار گرفت، و در نهایت متخصصین در نظرات خود به توافق رسیدند، و سپس بر اساس اطلاعات و نتایج به دست آمده از پاسخ متخصصان و کتاب استانداردهای کتابخانه‌های تخصصی ایران (Taavoni, 2011)، پرسشنامه‌ی محقق ساخته شده، به عنوان ابزار اندازه‌گیری در میان جامعه آماری مورد نظر توزیع شد. این پرسشنامه محقق ساخته در قالب ۱۳ سؤال کلی طراحی گردیده است. پرسشنامه به صورت سؤالات بسته طراحی شده است.

پرسشنامه مورد نظر مشتمل بر ۸ قسمت است که قسمت اول متغیرهای مربوط به اهداف کتابخانه ملی کشاورزی ایران، قسمت دوم متغیرهای مربوط به وظایف کتابخانه ملی کشاورزی ایران، قسمت سوم متغیرهای مربوط به چگونگی ساختار این کتابخانه از لحاظ دولتی یا غیر دولتی یا خصوصی بودن یا نیمه دولتی بودن است. قسمت چهارم مربوط به متغیرهای مربوط به تحت نظر کدام وزارتخانه یا ارگان بودن است. قسمت پنجم متغیرهای مربوط به امکانات و خدمات کتابخانه ملی کشاورزی، قسمت ششم مکان ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی، قسمت هفتم مربوط به مکان‌یابی ایجاد کتابخانه، توسط کتابدار و مکان‌یابی ایجاد کتابخانه توسط متخصص موضوعی و قسمت هشتم متغیرهای مربوط به بخش‌های مختلف کتابخانه مطرح شد. اعتبار (روایی) پرسشنامه این تحقیق با استفاده از روش اعتبار محتوایی سنجیده شده است. اعتبار پرسشنامه با استفاده از نظر متخصصان این حوزه تأیید شده است. در تحقیق حاضر به منظور محاسبه

قابلیت اعتماد (پایایی) از روش آلفای کرونباخ^۱ استفاده گردیده است. در این تحقیق پس از انجام پیش مطالعه‌ای بر روی تعدادی از مدیران حوزه کشاورزی از طریق پرسشنامه باز، پرسشنامه‌ای به صورت بسته تهیه گردید و پایایی سؤال ۱ تا ۴ آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ اندازه‌گیری گردید، که مقدار آلفای کرونباخ به دست آمده ۰/۷۷ بوده که در سطح قابل قبول قرار دارد. پس از جمع آوری داده‌ها به تحلیل آن با استفاده از نرم‌افزار spss16 و به صورت تحلیل توصیفی صورت گرفت.

یافته‌های پژوهش:

با استفاده از داده‌های گردآوری شده به سؤال‌های پژوهش پاسخ داده شده است که توضیح آن به شرح زیر است:
سؤال اصلی پژوهش با عنوان از دیدگاه مدیران حوزه کشاورزی امکان سنجی ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی ایران شامل چه مواردی است؟

اهداف، وظایف، ساختار، نظارت، امکانات، خدمات، بودجه، طراحی ساختمان، نیروی انسانی، فضای کتابخانه ملی کشاورزی ایران مؤلفه‌هایی است که بر اساس پرسشنامه‌ای که در ابتدا به صورت سؤالات بسته در اختیار مدیران قرار گرفته شد، پاسخ داده شد.

سؤال یک: از نظر مدیران حوزه کشاورزی برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی در ایران از نظر اهداف و وظایف چه گویه‌هایی بهتر است مورد توجه قرار گیرد؟

جدول ۱- توزیع فراوانی و درصد فراوانی دیدگاه متخصصان کشاورزی نسبت به اهداف کتابخانه ملی کشاورزی ایران

ردیف	گویه‌ها	بسیار زیاد		زیاد		متوسط		کم		بسیار کم		بدون پاسخ		جمع	
		فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی
۱	پشتوانه برنامه‌های آموزشی و پژوهشی	۲۸	۵۴/۳	۲۷	۳۸/۶	۴	۵/۷	۱	۱/۴	۰	۰	۰	۰	۷۰	۱۰۰/۰
۲	گردآوری کلیه منابع علمی و معتبر در زمینه‌های مختلف علوم کشاورزی	۴۶	۶۸/۶	۱۹	۲۷/۱	۲	۲/۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۷۰	۱۰۰/۰

^۱ Cronbach's Alpha

۳	فراهم آوردن خدمات متناسب با نیاز جامعه کشاورزی ایران	۲۰	۲۸/۶	۲۲	۳۱/۴	۲۳	۳۲/۹	۴	۵۷	۰	۱	۱/۴	۷۰	۱۰۰/۰
۴	ارائه خدمات اطلاع‌رسانی به دانشجویان و متخصصان علوم کشاورزی از طریق ارتباط با بانک‌های اطلاعاتی کشاورزی وابسته کشور	۵۴	۷۷/۱	۱۵	۲۱/۴	۱	۱/۵	۰	۰	۰	۰	۰	۷۰	۱۰۰/۰
۵	ارائه خدمات اطلاع‌رسانی سریع و به‌هنگام به دانشجویان، اساتید، محققان و متخصصان رشته‌های مختلف علوم کشاورزی از طریق ارتباط با بانک‌های اطلاعاتی کشاورزی و علوم وابسته جهان	۴۴	۹۵/۷	۱۹	۲۷/۱	۲	۲/۹	۱	۱/۴	۰	۲	۲/۹	۷۰	۱۰۰/۰
۶	تدوین سیاست اطلاعاتی دانشی در کشاورزی	۱۲	۱۷/۱	۳۴	۴۸/۶	۱۴	۲۰/۰	۷	۱۰/۰	۱	۲	۲/۹	۷۰	۱۰۰/۰

۷	ترویج و ارتقای سطح سواد آگاهی کشاورزی جامع	۱۴	۱۸/۶	۲۷	۳۸/۶	۲۲	۳۱/۳	۴	۵/۷	۲	۲/۹	۲	۲/۹	۷۰	۱۰۰/۰
۸	ساماندهی نظام مند جریان تولید، انتشار و گردش و مصرف اطلاعات کشاورزی در سطح جامعه به منظور تحقق جامعه دانش بنیان	۱۴	۱۸/۶	۲۷	۳۸/۶	۲۲	۳۱/۳	۴	۵/۷	۲	۲/۹	۲	۲/۹	۷۰	۱۰۰/۰
۹	نظارت و پایش جریان اطلاعات، دانش و فناوری	۲۰	۲۸/۶	۷۸	۴۰/۰	۱۴	۱۸/۶	۵	۷/۱	۰	۰	۴/۳	۶۹	۱۰۰/۰	
۱۰	ایجاد هماهنگی میان کتابخانه‌های کشاورزی در سراسر کشور	۴۹	۵۵/۷	۲۴	۳۴/۳	۹	۸/۶	۰	۰	۰	۰	۱/۴	۷۰	۱۰۰/۰	

بر اساس داده‌های جدول ۱ از بین ۷۰ نفر جامعه مورد مطالعه که نظر خود را پیرامون گویه ارائه خدمات اطلاع‌رسانی سریع و به هنگام دانشجویان، اساتید، محققان و متخصصان رشته‌های مختلف علوم کشاورزی از طریق ارتباط با بانک‌های اطلاعاتی کشاورزی و علوم وابسته کشور اعلام نموده‌اند، ۷۷/۲ درصد گزینه بسیار زیاد، ۱/۵ درصد گزینه متوسط را انتخاب کردند. اکثریت جامعه مورد مطالعه، نسبت به این گویه با ۹۸/۶ درصد و میانگین ۴/۷۵ درصد نگرش مثبت داشته‌اند، و این نشان دهنده اهمیت بیشتر این گویه نسبت به گویه‌های دیگر می‌باشد. بر اساس داده‌های فوق از بین ۷۰ نفر جامعه مورد مطالعه که نظر خود را پیرامون گویه گردآوری کلیه منابع علمی و معتبر در زمینه‌های مختلف علوم کشاورزی، به عنوان یکی از اهداف کتابخانه ملی کشاورزی اعلام نموده‌اند، ۶۸/۶ درصد گزینه بسیار زیاد، ۴/۳ درصد گزینه متوسط را انتخاب کردند. ۹۵/۷ درصد با میانگین ۴/۶۴ درصد نسبت به این گویه نگرش مثبت داشته‌اند. بر اساس داده‌های فوق از بین ۶۸ نفر جامعه مورد مطالعه که نظر خود را پیرامون گویه ارائه خدمات اطلاع‌رسانی سریع و به هنگام دانشجویان، اساتید، محققان و متخصصان رشته‌های مختلف علوم کشاورزی از طریق ارتباط با بانک‌های اطلاعاتی کشاورزی و علوم وابسته جهان اعلام نموده‌اند، ۶۵/۷ درصد گزینه بسیار زیاد، ۱/۴ درصد گزینه کم را انتخاب کردند، ۹۲/۸ درصد با میانگین ۴/۶۱

درصد نسبت به این گویه نگرش مثبت داشته‌اند. از بین ۶۷ نفر جامعه مورد مطالعه که نظر خود را پیرامون گویه نظارت و پایش جریان اطلاعات، دانش و فناوری کشاورزی اعلام نموده‌اند، ۴۰/۰ درصد زیاد، ۷/۱ درصد کم پاسخ دادند، ۵۸/۸ درصد با میانگین ۳/۶۶ درصد نسبت به این گویه (به عنوان کم اهمیت‌ترین گویه اهداف کتابخانه ملی کشاورزی ایران) نگرشی مثبت داشته‌اند.

جدول ۲- توزیع فراوانی و درصد فراوانی و میانگین کل دیدگاه مدیران حوزه کشاورزی نسبت به وظایف کتابخانه ملی کشاورزی

ایران

ردیف	گویه	بسیار زیاد		زیاد		متوسط		کم		بسیار کم		بدون پاسخ		جمع	
		درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی
۱	گردآوری، حفاظت، سازماندهی و مربوط به آثار (اعم از چاپی و خطی) و غیر مکتوب در زمینه علوم کشاورزی و وابسته در ایران	۵۶	۴/۳۶	۱۱	۳/۱۳	۴	۴/۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۰۰۱
۲	گردآوری، حفاظت، سازماندهی و اشاعه اطلاعات مربوط به آثار مکتوب (اعم از چاپی و خطی) و غیر مکتوب در زمینه کشاورزی وابسته از سایر کشورها	۱۱	۴/۱۳	۴۳	۶/۷۶	۶	۶/۷	۰	۰	۰	۰	۲	۲/۴	۷۰	۰/۰۰۱
۳	اتخاذ تدابیر و اخذ تصمیمات لازم برای صحت، سهولت و سرعت در تحقیق و مطالعه در زمینه کشاورزی و علوم وابسته	۸۱	۶/۷۴	۱۱	۰/۰۱	۱۴	۱/۸۱	۴	۴/۳	۰	۰	۰	۰	۷۰	۰/۰۰۱
۴	مشاوره، نظارت و ارائه خدمات سازماندهی کشاورزی و علوم وابسته	۱۶	۲۲/۸	۱۶	۶/۷۶	۶	۴/۳	۵	۷/۱	۲	۲/۴	۰	۰	۷۰	۰/۰۰۱

۱۰۰/۰	۷۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵/۷	۴	۳۳/۳	۲۴	۶۰/۰	۴۲	۵	گردآوری و تولید کتابشناسی‌ها، نمایه نامه‌ها و چکیده نامه‌های علوم کشاورزی و وابسته از مدارک فارسی در ایران یا متعلق به ایران در خارج از کشور
۱۰۰/۰	۷۰	۱/۴	۱	۰	۰	۱/۴	۱	۱۵/۷	۱۱	۲۲/۹	۱۶	۵۸/۶	۴۱	۶	فهرست نویسی پیش از انتشار (فیبا) برای کتب علوم کشاورزی و وابسته
۱۰۰/۰	۷۰	۲/۹	۲	۱/۴	۱	۴/۳	۳	۱۰/۰	۷	۳۸/۵	۲۷	۴۲/۹	۴۰	۷	مبادله و اهدا منابع چاپی و غیر چاپی با مجامع و مراکز علمی و فرهنگی و مؤسسات آموزشی و پژوهشی داخلی و خارجی
۱۰۰/۰	۷۰	۰	۰	۰	۰	۱/۴	۱	۱۱/۴	۸	۳۱/۳	۲۲	۵۶/۹	۳۵	۸	همکاری با مؤسسات و مجامع ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی در زمینه گردآوری و سازماندهی و ابزارهای اطلاعاتی و اشاعه اطلاعات
۱۰۰/۰	۷۰	۰	۰	۴/۳	۳	۱۸/۶	۱۳	۳۰/۰	۲۱	۳۲/۸	۲۳	۱۴/۳	۱۰	۹	برگزاری گردهمایی‌ها و سمینارهای علمی و تخصصی در زمینه‌های مختلف کشاورزی و علوم وابسته

بر اساس جدول ۲ به گویه گردآوری حفاظت، ساماندهی و اشاعه اطلاعات مربوط به آثار مکتوب (اعم از چاپی خطی) و غیر مکتوب در زمینه علوم کشاورزی و وابسته تولید شده در ایران، به عنوان یکی از وظایف کتابخانه ملی کشاورزی ایران است از بین ۷۰ نفر جامعه مورد مطالعه ۶۴/۳ درصد بسیار زیاد، ۳۱/۴ درصد زیاد، ۴/۳ درصد متوسط را انتخاب کردند. اکثریت نمونه مورد مطالعه ۹۵/۷ درصد با میانگین ۴/۶ درصد نسبت به این گویه، نگرش مثبتی داشته‌اند و این نشان از بیشترین اهمیت این گویه بین گویه‌های وظایف کتابخانه ملی کشاورزی ایران می‌باشد. بر اساس داده‌های فوق از بین ۶۹ نفر جامعه مورد مطالعه که نظر خود را پیرامون گویه ساماندهی شبکه‌های ملی اطلاعات کشاورزی به عنوان یکی از وظایف کتابخانه ملی کشاورزی ایران اعلام نموده‌اند، ۵۷/۲ درصد بسیار زیاد، ۳۴/۳ درصد زیاد، ۷/۱ درصد متوسط، را پاسخگو بوده‌اند و ۱/۴ درصد پاسخ نداده است. ۹۲/۸ درصد با میانگین ۴/۵۰ درصد نسبت به این گویه نگرشی مثبت داشته‌اند. به گویه گردآوری و تولید کتابشناسی‌ها، نمایه‌نامه‌ها و چکیده‌نامه‌های علوم کشاورزی و وابسته از مدارک فارسی در ایران یا متعلق به ایران در خارج از کشور از بین ۷۰ نفر جامعه مورد مطالعه ۶۰/۰ درصد گزینه بسیار زیاد، ۳۴/۳ درصد گزینه زیاد را انتخاب نمودند. ۹۴/۳ درصد با میانگین ۴/۴۵ درصد نسبت به این گویه نگرشی مثبت دارند. بر اساس داده‌های فوق از بین ۷۰ نفر جامعه مورد مطالعه که نظر خود را پیرامون گویه همکاری با مؤسسات و مجامع ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی در زمینه گردآوری و سازماندهی منابع و ابزارهای اطلاعاتی و اشاعه اطلاعات کشاورزی و علوم وابسته به عنوان یکی از وظایف کتابخانه ملی کشاورزی ایران اعلام نموده‌اند، ۵۶/۹ درصد گزینه بسیار زیاد، ۳۱/۳ درصد گزینه زیاد را انتخاب کردند. ۸۷/۱ درصد با میانگین ۴/۴۱ درصد نسبت به این گویه نگرشی مثبت داشته‌اند. داده‌ها نشان می‌دهد که به گویه برگزاری گردهمایی‌ها و سمینارهای علمی و تخصصی در زمینه کشاورزی و علوم وابسته، از بین ۷۰ نفر نمونه مورد مطالعه ۱۴/۳ درصد بسیار زیاد، ۳۲/۸ درصد زیاد، ۳۰/۰ درصد متوسط را پاسخگو بودند. ۴۷/۲ درصد با میانگین ۳/۳۴ درصد نسبت به این گویه (به عنوان کم اهمیت ترین گویه این بخش) نگرشی مثبت داشته‌اند.

سؤال دوم: از نظر مدیران حوزه کشاورزی برای ایجاد کتابخانه ملی ایران ساختار و نظارت بهتر است به چه صورتی باشد؟

داده‌های جدول ۳ نشان می‌دهد که از بین ۶۸ نفر جامعه مورد مطالعه که پیرامون ساختار کتابخانه اظهار نظر نموده‌اند، بیشترین اولویت به اولویت اول با ۴۸/۵ درصد و کمترین اولویت به اولویت دوم با ۱۲/۹ درصد، گویه سازمان مستقل دولتی را انتخاب نموده‌اند و ۲/۹ درصد به این گویه پاسخ نداده‌اند. از بین ۶۳ نفر جامعه مورد مطالعه که پیرامون ساختار کتابخانه اظهار نظر نموده‌اند، بیشترین اولویت به اولویت سوم با ۳۸/۶ درصد، و کمترین اولویت به اولویت چهارم با ۷/۱ درصد، گویه نیمه دولتی را انتخاب نموده‌اند و ۱۰/۰ درصد به این گویه پاسخ نداده‌اند. هم‌چنین نشان می‌دهد که از بین ۶۲ نفر جامعه مورد مطالعه که پیرامون ساختار کتابخانه اظهار نظر نموده‌اند بیشترین اولویت به اولویت دوم با ۳۴/۳ درصد، و کمترین اولویت به اولویت چهارم با ۱۸/۶ درصد، گویه واحدی وابسته - دولتی را انتخاب نموده‌اند و ۱۱/۴ درصد به این گویه پاسخ نداده‌اند. هم‌چنین از بین ۶۳ نفر جامعه مورد مطالعه که پیرامون ساختار کتابخانه اظهار نظر نموده‌اند کمترین اولویت به اولویت دوم با ۱۱/۴ درصد، و بیشترین اولویت به اولویت چهارم با ۳۸/۶ درصد، گویه خصوصی (غیر دولتی) را انتخاب نموده‌اند و ۱۰/۰ درصد به این گویه پاسخ نداده‌اند. بر اساس نتایج فوق می‌توان نتیجه گرفت که گویه سازمان مستقل دولتی با میانگین ۲/۹۱ اولویت اول، گویه نیمه دولتی با میانگین ۲/۵۸ اولویت دوم، گویه واحدی وابسته-دولتی با میانگین ۲/۵۳ اولویت سوم و گویه خصوصی (غیردولتی) با میانگین ۲/۲۶ اولویت چهارم را کسب نموده است.

جدول ۳- توزیع فراوانی و درصد فراوانی و میانگین کل دیدگاه مدیران حوزه کشاورزی نسبت به ساختار کتابخانه ملی کشاورزی

ایران

ردیف	گویه	اولویت اول		اولویت دوم		اولویت سوم		اولویت چهارم		بدون پاسخ		جمع	
		فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی
۱	سازمان مستقل دولتی	۳	۵/۷۶	۵	۵/۸۱	۱	۴/۶۱	۵۱	۳/۱۸	۸	۵/۸	۰۸	۰/۰۰۱
۲	واحدی وابسته - دولتی	۱۱	۸/۵۱	۳۸	۳۰/۳۸	۳۱	۰/۰۶	۴۱	۶/۷۱	۷	۳/۱۱	۰۸	۰/۰۰۱
۳	خصوصی (غیر دولتی)	۷۱	۸/۵۸	۷	۳/۱۱	۱	۴/۶۱	۸۸	۶/۷۸	۸	۰/۰۱	۰۸	۰/۰۰۱
۴	نیمه‌دولتی	۱۱	۸/۵۱	۰۲	۶/۷۸	۸۸	۶/۷۸	۵	۱/۸	۸	۰/۰۱	۰۸	۰/۰۰۱

از بین ۶۳ نفر جامعه مورد مطالعه که پیرامون این که کتابخانه تحت نظر کدام ارگان یا وزارتخانه باشد اظهار نظر نموده‌اند بیشترین اولویت به اولویت اول با ۴۲/۹ درصد دوم، و کمترین اولویت به اولویت چهارم با ۷/۱ درصد، گویه وزارت علوم و تحقیقات و فناوری را انتخاب نموده‌اند و ۱۰/۰ درصد به این گویه پاسخ نداده‌اند. از بین ۵۸ نفر جامعه مورد مطالعه که پیرامون این که کتابخانه تحت نظر کدام ارگان یا وزارتخانه باشد، اظهار نظر نموده‌اند، بیشترین اولویت به اولویت اول با ۳۱/۴ درصد، و کمترین اولویت به اولویت چهارم با ۴/۳ درصد گویه سازمان اسناد و کتابخانه ملی را انتخاب نموده‌اند، و ۱۷/۱ درصد به این گویه پاسخ نداده‌اند. داده‌های جدول ۴ نشان می‌دهد که از بین ۵۸ نفر جامعه مورد مطالعه که پیرامون این که کتابخانه تحت نظر کدام ارگان یا وزارتخانه باشد، اظهار نظر نموده‌اند، بیشترین اولویت به اولویت اول با ۲۸/۶ درصد، و کمترین اولویت به اولویت سوم با ۱۲/۹ درصد گویه وزارت جهاد کشاورزی را انتخاب نموده‌اند، و ۱۷/۱ درصد به این گویه پاسخ نداده‌اند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که گویه وزارت جهاد کشاورزی با ۲۸/۶ درصد اولویت اول بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. این در حالی است که کمترین درصد نیز با ۱۲/۹ به اولویت سوم اختصاص یافته است. هم‌چنین داده‌ها نشان می‌دهد که از بین ۴۹ نفر جامعه مورد مطالعه که پیرامون این که کتابخانه تحت نظر کدام ارگان یا وزارتخانه باشد اظهار نظر نموده‌اند، کمترین اولویت به اولویت اول با ۲/۹ درصد، و بیشترین اولویت به اولویت چهارم با ۳۵/۶ درصد گویه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را انتخاب نموده‌اند، و ۳۰/۰ درصد به این گویه پاسخ نداده‌اند.

بر اساس نتایج فوق می‌توان نتیجه گرفت که گویه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با میانگین ۳/۱۴ اولویت اول، سازمان اسناد و کتابخانه ملی با میانگین ۲/۹۴ اولویت دوم، گویه وزارت جهاد کشاورزی با میانگین ۲/۸۱ اولویت سوم و گویه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با میانگین ۱/۶۹ اولویت چهارم را به دست آورد.

جدول ۴- توزیع فراوانی و درصد فراوانی دیدگاه مدیران حوزه کشاورزی نسبت به تحت نظارت بودن کتابخانه ملی کشاورزی ایران توسط ارگان یا وزارتخانه

ردیف	گویه	کتابخانه ملی		سازمان		فرهنگ و ارشاد اسلامی		کشاورزی		سازمان اسناد و کتابخانه ملی		مجموع
		درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	
۱	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	۵/۱	۱۱	۱۱/۵	۵	۱۱/۵	۵	۱۱/۵	۵	۱۱/۵	۱۱/۵	۵/۱
۲	سازمان اسناد و کتابخانه ملی	۱۱/۵	۱۱	۱۱/۵	۵	۱۱/۵	۵	۱۱/۵	۵	۱۱/۵	۱۱/۵	۱۱/۵
۳	وزارت جهاد کشاورزی	۱۱/۵	۱۱	۱۱/۵	۵	۱۱/۵	۵	۱۱/۵	۵	۱۱/۵	۱۱/۵	۱۱/۵
۴	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۱/۵	۱۱	۱۱/۵	۵	۱۱/۵	۵	۱۱/۵	۵	۱۱/۵	۱۱/۵	۱۱/۵

سؤال سوم: از نظر مدیران حوزه کشاورزی برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی در ایران از نظر امکانات و خدمات چگونه است؟

در پاسخ به این سؤال مولفه‌های زیر مطرح گردید، که داده‌های آن به شرح ذیل می‌باشد:

به گویه خدمات اشتراک منابع (نوعی از همکاری بین کتابخانه‌های برای استفاده مشترک از منابع همدیگر است) ۱۰۰/۰ درصد گزینه بلی را انتخاب کرده‌اند. بر اساس اطلاعات به دست آمده به گویه ایجاد شبکه‌های اطلاع‌رسانی اینترنتی بین کتابخانه ملی کشاورزی ایران با چند کتابخانه کشاورزی بزرگ دنیا به عنوان امکانات و خدمات کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۹۸/۶ درصد گزینه بلی و ۱/۴ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده‌اند. داده‌های جدول فوق نشان می‌دهد که به گویه ایجاد شبکه‌های اطلاع‌رسانی اینترنتی بین کتابخانه ملی کشاورزی ایران با چند کتابخانه بزرگ داخلی به عنوان امکانات و خدمات کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۹۷/۱ درصد گزینه بلی و ۲/۹ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده‌اند. بر اساس اطلاعات به دست آمده به گویه ایجاد شبکه‌های امانت بین کتابخانه‌های ۹۴/۳ درصد گزینه بلی و ۵/۷ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده‌اند. نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد که به گویه خدمات اشاعه‌گزینشی اطلاعات ۹۵/۷ درصد گزینه بلی و ۵/۵ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده‌اند. به گویه خدمات آگاهی‌رسانی جاری ۹۲/۹ درصد گزینه بلی و ۷/۱ درصد گزینه خیر را انتخاب نمودند. به گویه خدمات جست‌وجوی منابع ۹۸/۶ درصد گزینه بلی و ۱/۴ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده است. بر اساس اطلاعات به دست آمده به گویه خدمات تحویل مدرک به عنوان امکانات و خدمات کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۸۸/۶ درصد گزینه بلی و ۱۱/۴ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده‌اند. به گویه خرید یا اشتراک پایگاه‌های اطلاعاتی مرتبط و عمومی ۹۲/۹ درصد گزینه بلی و ۴/۳ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده‌اند، ضمناً ۲/۹ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب

ورزیده‌اند. به گویه امکان دسترسی پیوسته با منابع اطلاعاتی موجود در کتابخانه مورد نظر ۹۸/۶ درصد گزینه بلی و ۱/۴ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده است. داده‌ها نشان می‌دهد که به گویه امکان تمدید یا رزرو غیر حضوری (شبکه‌ای) کتب ۹۸/۶ درصد گزینه بلی و ۱/۴ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده‌اند. به گویه امکان دریافت اطلاعات یا منابع کتابخانه‌ای به صورت شبکه‌ای ۹۷/۱ درصد گزینه بلی و ۲/۹ درصد گزینه خیر را انتخاب کرده‌اند. به گویه اسکن اطلاعات یا دیجیتالی شدن منابع اطلاعاتی ۹۵/۷ درصد گزینه بلی و ۲/۹ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده‌اند، ضمناً ۱/۴ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند. داده‌ها نشان می‌دهد که به گویه خدمات امانت‌دهی ۹۸/۶ درصد گزینه بلی و ۱/۴ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده‌اند. بر اساس اطلاعات به دست آمده به گویه خدمات مرجع به عنوان امکانات و خدمات کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۱۰۰ درصد گزینه بلی را انتخاب نموده‌اند. داده‌ها نشان می‌دهد که به گویه خدمات چکیده‌نویسی، نمایه‌سازی و ترجمه ۸۷/۱ درصد گزینه بلی و ۱۰/۰ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده‌اند، ضمناً ۲/۹ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند. به گویه خدمات منابع ویژه که ممکن است در کتابخانه موجود باشد ۹۰/۰ درصد گزینه بلی، ۸/۶ درصد گزینه خیر را انتخاب کرده‌اند، ضمناً ۱/۴ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند. به گویه خدمات گروه‌های ویژه مثل معلولان ۷۷/۱ درصد گزینه بلی، ۱۷/۱ درصد گزینه خیر را انتخاب کرده‌اند، ضمناً ۵/۷ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند. اطلاعات به دست آمده حاکی از آن است که به گویه ارتباط تمامی مراجع‌کنندگان علاوه بر حضور فیزیکی در کتابخانه ملی کشاورزی ایران از طریق وب سایت ۸۵/۷ درصد گزینه بلی، ۱۴/۳ درصد گزینه خیر را انتخاب کردند. به گویه صورت لزوم دریافت نام کاربری و پسورد برای ورود به سایت کتابخانه مورد نظر ۸۷/۱ درصد گزینه بلی، ۱۲/۹ درصد گزینه خیر را انتخاب کرده‌اند. داده‌ها نشان می‌دهد که به گویه خدمات تله تکست ۵۸/۶ درصد گزینه بلی، ۳۸/۶ درصد گزینه خیر، را انتخاب کرده‌اند، ضمناً ۲/۹ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند. داده‌ها نشان می‌دهد که به گویه خدمات ویدئو تکست ۷۰/۰ درصد گزینه بلی ۲۷/۱ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده‌اند، ضمناً ۲/۹ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند به گویه خدمات تابلو اعلانات الکترونیکی ۸۵/۷ درصد گزینه بلی، ۱۴/۳ درصد گزینه خیر را پاسخ گفتند. داده‌ها نشان می‌دهد که به گویه داشتن پروفایل شخصی جهت امانت، تمدید، رزرو کتاب به صورت شبکه‌ای (غیر حضوری) ۹۵/۷ درصد گزینه بلی، ۳/۴ درصد گزینه خیر را پاسخ گفتند. به گویه خدمات جست‌وجوی منابع به صورت شبکه‌ای (غیر حضوری) ۹۴/۳ درصد گزینه بلی و ۵/۷ درصد گزینه خیر را انتخاب کردند. به گویه خدمات انتشاراتی مانند تدوین خبر نامه‌ها، بروشورها و ... ۷۵/۷ درصد گزینه بلی و ۲۱/۴ درصد گزینه خیر را انتخاب کردند، ضمناً ۲/۹ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند. اطلاعات به دست آمده از جدول فوق حاکی از آن است که به گویه امکان سفارش پیوسته مقالات ۹۸/۶ درصد گزینه بلی و ۱/۴ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده است. اطلاعات به دست آمده از جدول فوق نشان می‌دهد که به گویه امکان اطلاع‌رسانی الکترونیکی جهت پایان یافتن مهلت امانت کتاب یا هر پیغام دیگر به اعضا، از بین ۶۸ نفر نمونه مورد مطالعه ۹۷/۱ درصد گزینه بلی را انتخاب کرده‌اند، ضمناً ۲/۹ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند. به گویه در صورت عدم اسکن کل منابع با اسکن حداقل چکیده مقالات، سمینارها، همایش‌ها به عنوان یکی از امکانات و خدمات کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۸۸/۶ درصد گزینه بلی و ۱۰/۰ درصد گزینه خیر را پاسخ گفتند ضمناً ۱/۴ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند. به گویه در صورت عدم اسکن کل کتاب اسکن حداقل جلد کتاب یا عنوان و فهرست مندرجات آن به عنوان یکی از خدمات کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۹۰/۰ درصد گزینه بلی و ۱۰/۰ درصد نفر گزینه خیر را پاسخ گفتند. به گویه در صورت عدم اسکن کل منابع با اسکن حداقل چکیده مقالات، سمینارها، همایش‌ها به عنوان یکی از امکانات و خدمات کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۸۸/۶ درصد گزینه بلی و ۱۰/۰ درصد گزینه خیر را پاسخ گفتند، ضمناً ۱/۴ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند. داده‌ها این بررسی نشان می‌دهد که به گویه آیا در صورت شعبه‌ای شدن کتابخانه ملی کشاورزی ایران با امکان تحویل کتاب‌های امانی به هر کدام از شعبات آن موافقت می‌کنید؟ ۹۰/۰ درصد گزینه بلی و ۱۰/۰ درصد گزینه خیر را انتخاب نموده‌اند. داده‌ها این بررسی نشان می‌دهد که به گویه برگزاری دوره‌های آشنایی با کتابخانه ۸۵/۷ درصد گزینه بلی و

۱۴/۳ گزینه خیر را انتخاب نموده‌اند. به گویه برگزاری همایش‌ها، سمینارها و گردهمایی‌ها ۶۷/۱ درصد گزینه بلی و ۳۰/۰ درصد گزینه خیر را انتخاب کرده‌اند، ضمناً ۲/۹ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند. به گویه برگزاری نمایشگاه تازه‌های کتابخانه ۸۷/۱ درصد گزینه بلی و ۱۰/۰ درصد گزینه خیر را انتخاب کرده‌اند، ضمناً ۲/۹ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند.

سؤال چهار: از نظر مدیران حوزه کشاورزی برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی ایران از نظر مکان به چه صورتی است؟

در پاسخ به این سؤال مؤلفه‌های زیر مطرح گردید که داده‌های آن به شرح ذیل می‌باشد:

به گویه متمرکز در یک نقطه به عنوان یکی از گزینه‌های مکان‌یابی کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۱۷/۱ درصد بلی و ۸۱/۵ درصد خیر پاسخ داده‌اند، ضمناً ۱/۴ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند. به گویه بر اساس قطب‌های کشاورزی به عنوان یکی از گزینه‌های مکان‌یابی کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۴۲/۹ درصد بلی و ۵۵/۷ درصد خیر پاسخ داده‌اند، ضمناً ۱/۴ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند. به گویه سازمان اصلی آن در پایتخت و شعب آن در قطب‌ها به عنوان یکی از گزینه‌های مکان‌یابی کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۶۴/۳ درصد بلی و ۳۱/۴ درصد خیر پاسخ داده‌اند، ضمناً ۴/۳ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند.

سؤال پنج: از نظر متخصصان مرتبط با اطلاع‌رسانی کشاورزی برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی در ایران نقش کتابدار، متخصص موضوعی چگونه است؟

در پاسخ به سؤال نقش کتابدار در مکان‌یابی ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۴۲/۸ درصد پاسخ بلی، ۵۴/۳ درصد پاسخ خیر داده‌اند، ضمناً ۲/۹ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند، و به سوال نقش متخصص موضوعی در مکان‌یابی ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۶۴/۳ درصد پاسخ بلی، ۳۱/۴ درصد پاسخ خیر داده‌اند، ضمناً ۴/۳ درصد نیز از پاسخگویی به این گویه اجتناب ورزیده‌اند.

سؤال ۶: از نظر مدیران حوزه کشاورزی برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی در ایران چه بخش‌هایی لازم است؟

در پاسخ به این سؤال مؤلفه‌های زیر مطرح گردید که داده‌های آن به شرح ذیل می‌باشد:

به گویه بخش امانت به عنوان یکی از بخش‌های کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۹۷/۱ درصد گزینه بلی، ۲/۹ درصد گزینه خیر را انتخاب کردند. ۱۰۰ درصد به گویه بخش مرجع پاسخ بلی دادند. ۱۰۰ درصد به گویه فهرست نویسی پاسخ بلی دادند. گویه پایان‌نامه‌ها ۹۷/۱ درصد گزینه بلی و ۲/۹ درصد گزینه خیر را انتخاب کردند. به گویه بخش نشریات ۹۴/۳ درصد گزینه بلی ۵/۷ درصد گزینه خیر را انتخاب نمودند. داده‌ها در گویه بخش اطلاع‌رسانی نشان می‌دهد که ۹۷/۱ درصد گزینه بلی و ۲/۹ درصد گزینه خیر را انتخاب کردند. به گویه بخش مواد سمعی و بصری به عنوان یکی از بخش‌های کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۱۱/۴ درصد گزینه خیر را پاسخ دادند. به گویه اتاق‌های گردهمایی و سخنرانی به عنوان یکی از بخش‌های کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۷۴/۳ درصد گزینه بلی، ۲۵/۷ درصد گزینه خیر را پاسخ دادند. بر اساس اطلاعات به دست آمده در جدول فوق به گویه اتاق استراحت مراجعه کنندگان ۸۲/۹ درصد گزینه بلی، ۱۷/۱ درصد گزینه خیر را انتخاب کردند. به گویه اتاق بحث‌های گروهی به عنوان یکی از بخش‌های کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۷۲/۹ درصد گزینه بلی، ۲۷/۱ درصد گزینه خیر را انتخاب کردند. به گویه سالن مطالعه انفرادی ۸۸/۶ درصد بلی و ۱۱/۴ درصد را انتخاب کردند. داده‌ها نشان می‌دهد که ۷۷/۱ درصد به گویه سالن مطالع جمعی بلی و ۲۲/۹ درصد خیر گفتند. به گویه سالن اجتماعات ۷۷/۱ درصد گزینه بلی ۲۲/۹ درصد گزینه خیر را انتخاب کردند. به گویه اتاق نمایش فیلم به عنوان

یکی از بخش‌های کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۸۴/۳ درصد گزینه بلی، ۱۵/۷ درصد گزینه خیر را انتخاب کردند. براساس اطلاعات به دست آمده به گویه اتاق نمایش تازه‌های کتابخانه ۸۷/۱ درصد گزینه بلی، ۱۲/۹ درصد گزینه خیر را انتخاب کردند. داده‌ها نشان می‌دهد که ۹۲/۹ درصد به گویه بخش صحافی بلی و ۷/۱ درصد خیر گفتند. به گویه بخش تکثیر به عنوان یکی از بخش‌های کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۸۸/۶ درصد گزینه بلی، ۱۱/۴ درصد گزینه خیر را انتخاب کردند. به گویه اتاق بحث‌های گروهی به عنوان یکی از بخش‌های کتابخانه ملی کشاورزی ایران ۱۰۰ درصد گزینه بلی را انتخاب کردند.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به مطالعات به عمل آمده مشخص شد چهار کتابخانه ملی کشاورزی در جهان وجود دارد که شامل کتابخانه ملی کشاورزی آمریکا، کتابخانه ملی کشاورزی مصر، کتابخانه ملی کشاورزی چین و کتابخانه ملی کشاورزی مجارستان (wikipedia, 2011)، هم‌چنین یک طرح پیشنهادی گیلوری (Gilvary, 2010) در خصوص ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی ایران نیز وجود دارد. با توجه به اهمیتی که کتابخانه ملی کشاورزی ایران می‌تواند در ساماندهی اطلاعات کشاورزی در سطح ملی داشته باشد و به عنوان مهم‌ترین منبع اطلاعاتی و پژوهشی جامعه کشاورزی محسوب شود نتایج حاصل از این پژوهش در مقایسه با کتابخانه‌های ملی کشاورزی ذکر شده و طرح پیشنهادی گیلوری (Gilvary, 2010) به شرح ذیل می‌باشد.

۱. یافته‌های پرسش‌های این پژوهش نشان می‌دهد که تعیین اهداف و وظایف برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی جزو لاینفک هر کتابخانه‌ای است و باید به آن پرداخته شود. همان‌طور که کتابخانه ملی کشاورزی آمریکا دارای وظایف مشخص، و کتابخانه ملی کشاورزی مصر دارای اهداف مشخص می‌باشد. کتابخانه ملی کشاورزی ایران بر اساس طرح پیشنهادی گیلوری (Gilvary, 2010) دارای اهداف و وظایف مشخص است. در این پژوهش هم به اهداف و وظایف کتابخانه ملی کشاورزی ایران پرداخته شد. لازم است اهداف و وظایف، روشن و مکتوب و مدون باشد. برای حصول به این امر باید کمیته‌ای متشکل از رئیس کتابخانه، کتابداران متخصص، متخصصان موضوعی تشکیل شود تا به این امر پرداخته شود، و در صورت وابستگی کتابخانه ملی کشاورزی ایران به ارگان یا وزارتخانه‌ای به تصویب مدیریت سازمان مادر برسد.

۲. نتایج پژوهش حاضر حاکی از آن است که برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی ایران باید جایگاه و ساختار و سازمان یا وزارتخانه مربوطه مشخص شود. همان‌طور که کتابخانه ملی کشاورزی آمریکا تحت نظارت وزارت کشاورزی آن کشور، کتابخانه ملی کشاورزی چین تحت نظارت مؤسسه اطلاعات کشاورزی وابسته به آکادمی علوم کشاورزی، و ترکیبی از کتابخانه دانشگاه سان یات سن^۱ و کتابخانه دانشکده کشاورزی دانشگاه جوتنگیسی^۲ و کتابخانه ملی کشاورزی مجارستان نیز تحت نظر وزارت کشاورزی می‌باشد. کتابخانه ملی کشاورزی ایران هم باید دارای جایگاه خاصی باشد و ساختار و وابستگی سازمانی آن مشخص شود. پژوهش حاضر نشان داده است که کتابخانه ملی کشاورزی ایران از لحاظ ساختار به عنوان سازمان مستقل دولتی در اولویت اول، و به عنوان سازمان خصوصی در اولویت چهارم، و از لحاظ نظارت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در اولویت اول و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در اولویت چهارم می‌باشد.

ساماندهی و مدیریت کتابخانه باید به گونه‌ای باشد که مجموعه، منابع انسانی و امکانات خدماتی و مالی کتابخانه دارای بافتی منسجم و هماهنگ با اهداف و وظایف باشند. همان‌طور که کتابخانه ملی کشاورزی مجارستان و مصر دارای قوانین و مقررات استفاده از کتابخانه هستند. کتابخانه ملی کشاورزی ایران هم باید دارای قوانین و مقررات و آیین‌نامه و خط‌مشی باشد، و آنها را با دقت تعریف و تدوین کند. در این راستا نیاز است کمیته‌ای تشکیل شود تا در مورد موضوع‌هایی مانند خط‌مشی توسعه مجموعه، بودجه و ... نظرات و

¹ Sun Yat-sen university

² Guangxi university

پیشنادهای خود را بیان دارند، و رهنمودهای خود را جهت رفع نیاز کاربران و در جهت رسیدن به اهداف کتابخانه ملی کشاورزی ایران سوق دهند.

۳. یافته‌های پژوهش حاضر تأیید می‌کند که در انتخاب فضا برای ایجاد کتابخانه ملی کشاورزی عوامل مختلفی چون قطب کشاورزی بودن، متمرکز شدن در یک نقطه، سازمان اصلی آن در پایتخت و شعب آن در قطب‌ها تأثیر گذار می‌باشد. کتابخانه ملی کشاورزی مانند هر کتابخانه‌ی دیگری باید در محلی مناسب قرار گیرد و فضای مناسب و جذاب و حساب شده‌ای را برای کارمندان، مراجعه‌کنندگان و ارائه خدمات و برنامه‌های خود پیش‌بینی کند.

در اینجا نقش کتابداران متخصص بسیار اهمیت دارد. برای اینکه کتابخانه ملی کشاورزی ایران بتواند رسالت خود را به مطلوب‌ترین وجه ممکن به انجام رساند، و خدماتی متناسب با برنامه‌ها و اهداف خود ارائه دهد، لازم است از خدمات کاربران متخصص، ورزیده و علاقه‌مند بهره‌مند گردد. مسئله‌ای که متأسفانه جامعه آماری پژوهش حاضر به آن توجه نداشته‌اند و نقش آنان را کم‌رنگ دیده‌اند.

گزینه‌ی دیگری که جامعه آماری پژوهش مورد نظر نسبت به آن کم توجهی کرده‌اند، نقش متخصص موضوعی بوده است. متخصص موضوعی به دلیل تسلط موضوعی در شناسایی منابع اطلاعاتی و درک بیشتر نیازمندی‌های جامعه مخاطب در تهیه و گردآوری منابع یاریگر بسیار خوبی است، و از گردآوری منابع بیهوده و تکراری و نامرتب و یا کم مرتبط جلوگیری می‌کند. سایر کارمندان کتابخانه نیز باید بر اساس مهارت‌ها، دانش‌ها، استعدادها و توانایی‌هایی خود به انجام وظایف محوله بپردازند.

۴. پژوهش حاضر نشان داده است که کتابخانه می‌تواند امکانات و خدمات مختلفی را در راستای تحقق بخشیدن به اهداف خود از طرق مختلف سنتی، اینترنتی، الکترونیکی، پیوسته یا ناپیوسته ارائه دهد. و این خدمت‌رسانی شامل همه افراد جامعه باشد. همان‌طور که کتابخانه ملی کشاورزی آمریکا، کتابخانه ملی کشاورزی چین، کتابخانه ملی کشاورزی مجارستان، کتابخانه ملی کشاورزی ایران بر اساس طرح پیشنهادی (Gilvary, 2010) دارای امکانات و خدمات است، کتابخانه ملی کشاورزی ایران نیز می‌تواند با ارائه منابع، امکانات و خدمات مناسب، گامی مثبت در جهت تحقق اهداف خود بردارد. این کتابخانه به عنوان مهم‌ترین منبع اطلاعاتی و پژوهشی جامعه کشاورزی است. این مجموعه باید حاوی تازه‌ترین اطلاعات و مدارک موجود در اشکال مختلف چاپی و غیر چاپی باشد و عمق و دامنه مجموعه کتابخانه باید به گونه‌ای باشد که نیازهای جاری و آینده اطلاعاتی و پژوهشی جامعه علمی حوزه کشاورزی و علوم وابسته را برآورده سازد. مجموعه کتابخانه باید روزآمد و پویا باشد و آخرین اطلاعات را در حوزه علوم کشاورزی در اختیار جامعه مخاطبین خود قرار دهد. هم‌چنین خدمات اطلاع‌رسانی جامع و مناسبی باید در جهت تحقق بخشیدن به برنامه‌ها و اهداف پژوهشی و اجرایی کتابخانه ملی کشاورزی ایران ارائه شود تا استفاده هر چه بیشتر و بهتر از منابع تخصصی کشاورزی و علوم وابسته میسر گردد.

۵. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که کتابخانه ملی کشاورزی ایران جهت ارائه خدمات هر چه بیشتر خود نیاز به ایجاد بخش‌های مختلف در کتابخانه دارد همان‌طور که کتابخانه ملی کشاورزی مصر دارای بخش‌های مختلف می‌باشد کتابخانه ملی کشاورزی ایران هم می‌تواند دارای بخش‌های مختلفی باشد.

۶. کتابخانه ملی کشاورزی می‌تواند عضو شبکه اطلاع‌رسانی کشاورزی (اگلینت) شود. هم‌چنین با کتابخانه‌های ملی کشاورزی جهان از جمله کتابخانه ملی کشاورزی آمریکا، کتابخانه ملی کشاورزی چین، کتابخانه ملی کشاورزی مجارستان، کتابخانه ملی کشاورزی مصر و دیگر کتابخانه‌های بزرگ کشاورزی بر اساس تفاهم‌نامه‌ای ارتباط برقرار کند، و از تجربیات، اندیشه‌ها، منابع و امکانات و خدمات آنان بهره‌گیرد.

۷. نکته قابل توجه در این بحث این است که جهت برقراری ارتباط و همکاری‌های بین‌المللی و حتی ملی نیاز به بسترسازی لازم و مفید و کارآمد، جهت انتقال و تبادل اطلاعات می‌باشد. در اینجا لازم است زیرساخت‌های شبکه‌ای شناسایی شود و تمهیدات لازم در این زمینه اندیشیده شود. زیرساخت‌های شبکه‌ای می‌تواند شامل پروتکل‌های شبکه‌ای، مدل‌های شبکه‌ای، سرویس‌های شبکه‌ای، دستیابی از راه دور، زیر ساخت‌های امنیتی، اینترنت، اکسترانت و ... باشد.

منابع

- Carey, I. et .al. (2007). *Agricultural National library*. Translated by Ali RadMehr & Kazem Hafezian Razavi. Tehran: Agricultural Extension, Education and Research Organization.[in persian]
- Ebrami, H. (2007). *Introduction to librarianship and information science*. Foreword by Rahmatollah Fattahi. Tehran: ketabdar publisher.[in persian]
- Fusonie, A.; moran, I. (1979). international agricultural librarianship:continuit change. *proceedings of an international symposium held at national agricultural library*, (4), 1977.128pp. Retrieved march 01, 2011, from:<http://ISI web of knowlege.com>
- Fusonie, a.e. (1988).the history of the national agricultural library.*agricultural H istory*,(62), 189-207. Retrieved march 01,2011, from:<http://ISI web of knowlege.com>
- Gilvary, A. (2010). *Iran of agricultural national library (proposal)*. Agricultural Extension, Education and Research Organization, Agricultural scientific Information & Documentation Center.[in persian]
- Jain, s.p. (2008). *Digital library for Indian farmers (DLIF) using open souecee software : a strategic planning*. In Javad Bashiri(translator). Agricultural Information Science(collected Articles). (pp:222-239). Tehran: Agricultural Extension, Education and Research Organization.
- Jain,s.p.; gorias, s. (.2006).*indian national digital library for agriculture(INDLA):a proposal international conference for sharing of e-resources. AFITA 2006:the fifth auditorium, Indian institute of science campus, Bangalore, India, 9-11 november*,pp: 103-110 .
- lassany, M. E. (2011) information centers of the national agricultural library,u.s.Department of agriculture. *journal of agricultural & food information*, (3), 47-57. Retrieved February 23,2011 from:<http://ISI web of knowlege.com>
- ling Yu,sh.; shuchun, p. (2003). Development and use of digital information resources in the Chinese national agricultural library. *Quarterly bulletin of IAALD* ,(48), 195-198. Retrieved February 23,2011,from:<http://ISI web of knowlege.com>
- list of national and state libraries*. Retrieved 02 ,2011, from <http:// en.wikipedia.org>
- Mokotjo, W; kalusopa,t.(2010). evaluation of the agricultural information service(AIS)in Lesotho .*international journal of information management*, 350-356
- Samie, M.(2002). *Feasibility study establishment digital library in national library of the Islamic Republic of Iran*. Master s thesis, library and information science, Islamic Azad University, tehran[in persian]
- Sreenivasulu, v.; Nandwana, H.B.(2008). *Networking of agricultural information systems and services India*. In fardin koulaian(translator). Agricultural Information science(collected Articles). (pp: 219-203). Tehran: Agricultural Extension, Education and Research Organization.
- Young, P. R.(2004). national digital library for agriculture. *Quarterly bulletin of IAALD*, (49), 114-120. Retrived February 23,2011, from:<http://ISIweb of knowledge.com>
- Yong, p. R.(2002). *your national agricultural library : water colors!web sites!wow! agricultural research*, 50, issu.9. Retrieved march 01,2011,from <http://proquest.umi.com>